

‘Met kunst- en cultuur- educatie dragen we bij aan het welbevinden, het zelfvertrouwen en de betrokkenheid van het kind’

Sylvia Wiegiers programmamanager onderwijs

SKVR zet zich in voor culturele en persoonlijke vorming en talentontwikkeling door het verzorgen van kunst- en cultuureducatie op Rotterdamse scholen. SKVR biedt met de programma's KunstID en Ieder Kind een Instrument binnen de leertijduitbreiding lessen aan in alle kunst disciplines. Al vanaf het begin voelt SKVR zich erg gesteund. "We krijgen goede feedback van de scholen", stelt Iris de Boer, projectleider Ieder Kind een Instrument (IKEI). "Geweldig om te horen dat een kind dat zich doorgaans lastig gedraagt, na een half uur vioolspelen geconcentreerd deelneemt aan de rest van de lesdag." Deze terugkoppeling motiveert de vakleerkrachten. Sylvia Wiegiers, programmamanager onderwijs: "Vakdocenten merken dat ze met hun les iets kunnen betekenen voor het welbevinden van de kinderen in hun klas." De kracht van SKVR is volgens De Boer en Wiegiers dat de lessen bijdragen aan creativiteitsontwikkeling en persoonsvorming. "Kunst leent zich namelijk niet alleen voor samenwerking, maar ook voor een gesprek juist omdat het abstract is", geeft De Boer aan. "Met kunst- en cultuureducatie bieden we een rijkere leeromgeving aan en dragen we bij aan het welbevinden, het zelfvertrouwen en de betrokkenheid van het kind. Die gelukkige gezichtjes van kinderen die trots zijn op zichzelf zijn onvergetelijk."

‘Die gelukkige gezichtjes
van kinderen die trots zijn op
zichzelf zijn onvergetelijk’

Het aanbod en de mogelijkheden voor kunst- en cultuureducatie voordat leertijduitbreiding werd ingevoerd waren veel kleiner. In het primair onderwijs hadden scholen voldoende middelen om deel te nemen aan bijvoorbeeld het Cultuurtraject (2 activiteiten per jaar). Daarnaast kochten scholen ook activiteiten in met steun vanuit ouderbijdragen, of vanuit middelen voor "brede school". Dit laatste ging vaak om naschoolse activiteiten. Gemeente Rotterdam heeft de brede school omgevormd door in te zetten op leertijduitbreiding. Daardoor kreeg kunst en cultuur op veel scholen een plek in het curriculum. SKVR startte hiermee in 2006. De nadruk vanuit gemeente en scholen lag in het begin vooral op sociale competentie en mogelijkheden voor brede ontwikkeling. Met 'Beter Presteren' en 'Leren Loont!' kwam het accent meer op taal en rekenen en de onderwijsprestaties te liggen.

SKVR heeft bij de invoering van extra leertijd, de mogelijkheden voor kunst – en cultuureducatie aangegrepen. Er waren ook genoeg scholen die er het belang van inzagen voor hun leerlingen. “We kunnen écht iets betekenen voor jongeren die thuis niet in aanraking komen met kunst en cultuur.”

Wekelijks in de klas

Met de komst van de verlengde dagarrangementen ontwikkelde de kunst- en cultuureducatie zich van projectmatig naar een meer structureel aanbod. Door wekelijks kunst- en cultuureducatie aan te bieden, maakte SKVR een sprong in het diepe. “We hebben het op z’n Rotterdams gedaan: we kunnen een beetje zwemmen, dus springen we in de Maas”, vertelt Wiegiers. “Het was voor ons een flinke omslag: van vakleerkrachten die projectmatig werken met leerlingen en vooral de leerkracht begeleiden in het geven van kunsteducatie gingen we naar het wekelijks werken op scholen met kinderen in de klas. We gingen wekelijks werken met kinderen, zonder dat de leerkracht aanwezig was, want die had een niet-lesgebonden uur. Dat vroeg heel veel van de vakleerkrachten. We zijn nog kritischer gaan kijken naar de geschiktheid van vakleerkrachten: hebben ze voldoende skills, motivatie en pedagogische en didactische vaardigheden, is er scholing nodig en kunnen ze voor de klas staan?” Ook werd er aandacht besteed aan het bijstellen van lesdoelen. De Boer: “Muziekdocenten vinden het belangrijk dat kinderen het spelen van een instrument op een juiste manier aanleren. Terwijl wij met IKEI (zie ‘UITGELICHT’) leerlingen ook willen laten ervaren hoe het is om een instrument te spelen.”

‘De vakleerkrachten werken altijd aan sociale competenties, creërend vermogen en presenteren’

Bloeien en stralen

SKVR heeft leerlijnen ontwikkeld op basis van de praktijkervaring met de wekelijkse lessen. Zo zorgt SKVR ervoor dat vakleerkrachten altijd werken aan sociale competenties, creërend vermogen en presenteren. De leerlijnen vormen een raamwerk, maar zijn geen lesmethode, omdat SKVR het belangrijk vindt dat vakleerkrachten hun eigen draai kunnen geven aan het onderwijs dat ze geven. “Een kunstenaar mag juist kunstenaar blijven, want daarin is hij/zij van meerwaarde”, stelt De Boer.

In het ontwerpen van lessen staan de vakleerkrachten er niet alleen voor: ze kunnen gebruik maken van coaches en naar inspiratiedagen gaan, waarop bijvoorbeeld ook casussen worden besproken. Het ontwerp van de lessen is een combinatie van de visie van de vakleerkracht op het eigen kunstvak en de positieve feedback van leerkrachten, scholen en leerlingen. Alle betrokkenen werken zo op hun eigen manier aan dezelfde doelen. Wiegiers is trots op de kunstvakleerkrachten die in een moeilijk werkveld toch iets kunnen betekenen voor de ontwikkeling van de kinderen. Het onderwijs is een prachtig werkveld, maar voor kunst-

Uitgelicht:

Ieder Kind een Instrument (IKEI)

Met het SKVR-programma Ieder Kind een Instrument (IKEI) kunnen kinderen kennismaken met het spelen van een instrument. Kinderen krijgen de kans om een instrument te leren bespelen en samen met klasgenoten muziek te maken aan de hand van een leerlijn muziek met wekelijkse lessen voor groep 1 tot en met 6. De lessen worden afgesloten met een groot IKEI-concert in de Doelen, een lifetime experience. Een memorabele ervaring voor SKVR was een concert van IKEI met New Rotterdam Jazz Orchestra. Sylvia Wiegiers, programmamanager onderwijs: “De kinderen hadden net kennism gemaakt met een instrument, maar ze voelden zich musici, samen met de professionele musici. De kinderen werden zelf de muziek, ze zaten er zo in, ze improviseerden en je zag dat er iets gebeurde met ze.” Het samen musiceren doet een beroep op vaardigheden als samenwerken, luisteren, reageren en creëren. Het draagt bij aan de motorische ontwikkeling van kinderen en het bevordert discipline en doorzettingsvermogen. Muziek heeft ook een positief effect op de ontwikkeling van het kindergebrein en de sociale vaardigheden die nodig zijn voor het samenspelen en samenwerken.

docenten was het best wennen om te werken met kinderen die niet voor de activiteit hebben gekozen en dan ook nog zonder leerkracht. “Ik krijg vaak van scholen terug dat kinderen dankzij de lessen van SKVR onverwacht positieve dingen kunnen doen en bloeien en stralen.”

Samenwerken voor het kind

SKVR is voortdurend met de scholen in gesprek. Wiegiers: “Met welke thema’s zijn jullie bezig? Waar moeten we tijdens de lessen op letten? In de samenwerking willen we graag een partner zijn van scholen, omdat wij vinden dat we samen verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van het kind. In elke les zit bijvoorbeeld taal verwerkt; we proberen daarmee aan te sluiten bij de taaldoelen van de school. Daarnaast is het belangrijk om duidelijke afspraken te maken en gezamenlijk te zoeken naar oplossingen.” Wiegiers en De Boer vinden het jammer dat leerkrachten door tijdgebrek en extra leertijd zelden aanwezig zijn tijdens de kunst- en cultuurlessen: “We moeten soms zelfs moeite doen voor dat ‘overdrachtsmomentje’ tussen vakleerkrachten en leerkrachten, terwijl het juist bijdraagt aan de betrokkenheid. Leerkrachten krijgen dan de ontwikkeling van het kind mee en vakleerkrachten voelen meer draagkracht voor het vak, waardoor ze zich ook meer onderdeel voelen van het team.” In de regel verloopt de samenwerking tussen scholen en SKVR erg goed. De Boer: We zijn er blij mee dat door de beschikbaarheid van middelen voor leertijduitbreiding zoveel kinderen en jongeren in Rotterdam kunnen deelnemen aan kunstzinnige activiteiten, niet alleen bij SKVR, maar ook bij andere culturele instellingen.